

ΑΡΗΣ ΣΤΟΥΓΙΑΝΝΙΔΗΣ

ΚΛΑΣΙΚΑ

ΓΛΩΣΣΟΛΟΓΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ

ΑΕΝΑΟΝ

2015

κλασικά

κλασικά

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η ρίζα κλασ- πέραν της δυσώδους σημασίας που έχει προσλάβει στην ομιλούμενη, έχει δώσει πολλές λέξεις ύψιστης σπουδαιότητας και σημασίας όχι μόνο στην Ελληνική αλλά και σε πολλές λατινογενείς γλώσσες. Επιδιώκω η παρούσα μελέτη να δράση ως αποσμητικόν και να μας κάνει υπερήφανους για αυτές τις λέξεις.

ΟΙ ΛΕΞΕΙΣ – ΚΛΕΙΔΙΑ

Κλαίω

Ο μέλλον Κλαύσομαι θρηνώ οδύρομαι. Ετυμολογείται από το κλάω =σπάω. Επειδή η φωνή αυτού που κλαίει βγαίνει διακοπτόμενη (κομμένη) από λυγμούς. Οι αρχαίοι έλεγαν ρήξαι¹ δάκρυα, ρήξαι φωνήν² και σήμερα λέμε ξέσπασε σε δάκρυα.

Παρόμοια σημασία έχει το ρήμα κόπτομαι = κτυπιέμαι

κόπτομαι, χτυπώ το στήθος μου ή το κεφάλι μου από λύπη, Λατ. plangere, σε Ομήρ. Ιλ., Ηρόδ., Πλάτ. 2. κόπτεσθαί τινα, θρηνώ για κάποιον, Λατ. plangere aliquid, σε Ευρ. κ.λπ.²⁶⁵

Παράγωγα

Κλάμα κν. κλαψα αρχαίο κλαυθμός, γεν. κλαυθμώνος³.

Κλαμένος = έχοντας κλάψει

Άκλαυτος = πήγε άκλαυτος δηλ ετάφη χωρίς τα καθιερωμένα μοιρολόγια, με πρόχειρη κηδεία.

Κλαψιάρης= γκρινιάρης, μεμψίμοιρος.

ΛΑΤΙΝΙΚΟ: clamo clamare κραζω De profundis clamavi Εκ βαθέων εκκεκραξα

ΣΥΝΘΕΤΟ: reclamo (re, clamo) ανακράζω, διαφημίζω, διαλαλώ απ' όπου το αντιδάνειο **ρεκλαμα** διαφημιση.

Κλάμα

Ο Ιερεμίας ήταν ο Μέγας Κλαψιάρης της Π.Δ. θρηνεί για την καταστροφή της Ιερουσαλήμ.

Ήταν μια αρσενική Κασσάνδρα. Όλο συμφορές προφήτεψε. Τα συγγραμματα του Ιερεμια λέγονται Ιερεμιάδες δηλαδή θρηνολογίες, κλάψες, μεμψιμοιρίες, παράπονα.

Το **κλάμα** είναι ροή δακρύων ως εκδήλωση μιας δυσάρεστης ψυχικής

¹ **A. I. 1.** σπάζω, θραύω, τεμαχίζω ή κομματιάζω, σχίζω, ξεσχίζω, θρυμματίζω, καταστρέφω, κλονίζω, γκρεμίζω, σε Όμηρο κ.λπ.· διαρρηγνύω, σχίζω τα ρούχα μου ως ένδειξη πένθους, θλίψης, σε Αισχύλο βλ. και *δακρύων ρήξασανάματα*, αφήνοντας ελεύθερα τα δάκρυα να τρέξουν, σε Σοφοκλή· με την ίδια σημασία, *ρήγνυμι κλαυθμόν*, σε Πλούταρχο.

² *ρήξαι φωνήν*, βγάζω κραυγή, κραυγάζω, ξεφωνίζω, λέγεται για παιδιά και ανθρώπους άλλους, που έχουν αποσβολωθεί, που έχουν κοκκαλώσει από φόβο λόγω εχθρικής εισβολής και ξαφνικά μιλούν, σε Ηρόδ.· μεταγεν., μιλώ ελεύθερα, μιλώ χωρίς περιστροφές, υψώνω τη φωνή (όπως το Λατ. rumpere vocem, σε Βιργ.), στον ίδ., σε Αριστοφ. κ.λπ η φραση της αργκο ριξ' τα =πές τα όλα, ίσως να μην είναι τόσο αγοραία και να πρέπει να γραφεται ρηξ' τα = πες τα.

³ Από όπου και η ονομασία της ομωνυμης πλατείας όπου έκλαιαν οι απολυμένοι από τα διάφορα υπουργεία που απειλούντο για να έρθουν «τα δικά μας παιδιά»

κλασικά

κατάστασης ή σωματικού πόνου:

Αρχίζω / βάζω / μπήγω τα **κλάματα**.

Σπαράζω / σκάω / βαλαντώνω στο **κλάμα**. Ξέσπασε σ' ένα βουβό **κλάμα**.⁴

Το πρώτο **κλάμα** του μωρού. ||. (προφ.): Έπεσε **κλάμα!** Έριξα ένα **κλάμα!**

ΦΡΑΣΗ: Είναι για κλάματα, είναι τόσο άθλιο, ώστε προκαλεί ειρωνικά σχόλια: Γιατρός / γαμπρός για κλάματα. για γέλια και για κλάματα. τον πήραν τα κλάματα: άρχισε να κλαίει.

Σε πολλά ιδιώματα η γενική γίνεται του κλαμάτου όπως το αίμα του αιμάτου

ΑΝΑΦΟΡΑ: *Ροήν μου των δακρύων μή αποποιήσης, η τόν παντός εκ προσώπου πάν δάκρυον αφηρηκότα, παρθένε, Χριστόν κηήσασα.*

ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ ΤΟΥ ΜΙΚΡΟΥ ΠΑΡΑΚΛΗΤΙΚΟΥ ΚΑΝΟΝΟΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΥΠΕΡΑΓΙΑΝ ΘΕΟΤΟΚΟΝ

ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΑ: Από το αρχαίο ελληνικό ρήμα κλαίω

Κλάνω

- 1) **κλάνω** [κλάνο] Ρ αόρ. *έκλασα*, απαρέμφ. *κλάσει*, μππ. *κλασμένος* : (προφ., οικ.)
1. αφήνω να βγουν από τον πρωκτό, συνήθ. με θόρυβο, τα δύσοσμα αέρια που δημιουργούνται στον εντερικό σωλήνα. ΠΑΡ *Είπαμε γριά να κλάνεις κι όχι να το παρακάνεις*. || (χυδ.) ΦΡ *κλάσε μας!*, *παράτα μας!* τα *κλάσε*, φοβήθηκε και εγκατέλειψε την προσπάθεια. *κλάσε μας / θα μας κλάσεις τ' αρχίδια*, για να δηλώσουμε ότι δεν υπολογίζουμε κάποιον που μας απειλεί.
- 2) (χυδ., μτφ.) περιφρονώ κπ., αδιαφορώ πλήρως γι' αυτόν: *Είχαμε ραντεβού κι αυτός δεν ήρθε, μας έκλασε. Δε μου δίνει καθόλου σημασία, μ' έχει τελείως κλασμένο.*

[μσν. *κλάνω* (στη νέα σημ.) < αρχ. *κλάω* `σπάζω' ("σπάζω αέρα", σύγκρ. αγγλ. break wind) μεταπλ. με βάση το συνοπτ. θ. *κλασ-* κατά το σχ.: *φτασ-* (*έφτασα*) - *φτάνω*]

Σήμερα λέγεται αντι του αρχαίου **πέρδομαι** ή **βδέω**, από όπου η **πορδή** και το ουσιαστικό **βδελυγμία**, το **βδέλυγμα**, το επίθετο ο **βδελυρός** =αηδιαστικός, σιχαμερός, απεχθής και το ρήμα **βδελύσσομαι** = μισώ ολοκληρωτικά, αποστρέφομαι,. Ενδεχομένως και το **βδέλλα**.

Πχ. το Λευιτικόν 18:22 λέει περί ομοφυλοφιλίας : «καί μετὰ ἄρσενος οὐ κοιμηθήσῃ κοίτην γυναικός **βδέλυγμα** γάρ ἐστίν »

Οι Ψαλμοί 87:9 «ἐμάκρυνας τοὺς γνωστοὺς μου ἀπ' ἐμοῦ ἔθεντό με **βδέλυγμα** ἑαυτοῖς παρεδόθην καὶ οὐκ ἐξεπορευόμην οἱ ὀφθαλμοί μου ἠσθένησαν ἀπὸ πτωχείας ἐκέκραξα πρὸς σέ Κύριε ὄλην τὴν ἡμέραν διεπέτασα πρὸς σέ τὰς χεῖράς μου»

Οι μετεμφυλιακές δηλώσεις μετανοίας έφεραν και την φράση-κλισέ : «αποκηρύσσω **μετα βδελυγμίας** τον κομμουνισμόν και τας παραφυάδας αυτού»

⁴ Βουβό κλάμα = εμφανώς οξύμωρον.

κλασικά

Το ψωμί του Πάσχα των εβραίων, ο άζυμος άρτος, είναι μια άζυμη γαλέτα που δεν μπορεί να κοπεί παρά μόνον να σπάσει σε μικρότερα κομμάτια.

Έτσι ο Ιησούς **κλάσας** (και όχι τμήσας) τον άρτον τον έδωσε την Μ. Πέμπτη στο μυστικό δείπνο βουτηγμένο σε κρασί στον Ιούδα τον Ισκαριώτη.

Οι γριούλες που αγνοούν τη σημασία του κλάω (σπάω) σταυροκοπούνται επί τῷ ακούσματι και λένε «Χριστέ μου, την πορδίτσα σου!»

[ΠΟΛΥ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΑ](#)

Κλασέρ

Λέξη γαλλική από το classe (ταξίς), σημαίνει ταξινομητής classeur . Λεγεται και ντοσιε dossier. Περιέκτης εγγραφών με μορφή χονδρού βιβλίου.

Κλασικός

Ο ανήκων εις την κλασιν. Ο ποιοτικά ανώτερος. Το επίθετο δίνεται σε πρόσωπα και πράγματα (συγγράμματα, έργα τέχνης,) και χρονικές περιόδους.

Πχ. κλασική αρχαιότητα, κλασικοί συγγραφείς, κλασικό μυθιστόρημα κλπ.

Η λέξη πέρασε μέσω του Λατινικού classis στα Γαλλικά class, classique το Αγγλικό class, classical Ιταλικό classe, classic. Η γραφή με δυο ες (s) έγινε για να συμμορφωθεί το ηχητικό μέρος τις λέξης στην ελληνική προφορά.

Το classic προφέρεται κλαζικ αν δεν έχει 2 s.

Η μεταφρασμένη έκδοση των CLASSICS ILLUSTRATED έγινε ΚΛΑΣΣΙΚΑ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΑ. Τα ΚΛΑΣΣΙΚΑ ήταν το δημοφιλέστερο ανάγνωσμα των παιδικών μου χρονών, μας έμαθαν την παγκόσμια λογοτεχνία αλλά όχι και ετυμολογία.

Οι Ρωμαίοι ονόμαζαν

- [classis](#) Μεγάλη στρατιωτική μονάδα
- [classarius](#) ναυτικός
- [classicula](#) στολίσκος
- [classicum](#) Ένα σάλπισμα
- [classicus](#) Ο ανήκων στον στόλο ή το ναυτικό

Κλάσις

θραύση, τσάκισμα, σπάσιμο, σε Κ.Δ.

κλασικά

: I. ομάδα προσώπων ή πραγμάτων που ανήκουν σε ένα ομοιογενές σύνολο: *Το αυτοκίνητο αυτό είναι από τα καλύτερα της κλάσης του.* || (φιλοτ.): *Γραμματόσημα της κλάσεως των πενήντα / των εκατό δραχμών*, της ομάδας που πουλιέται πενήντα, εκατό δραχμές το ένα. || (ναυτ.) κλάση πλοίου, η σειρά με την οποία αυτό είναι γραμμένο στους διεθνείς καταλόγους. (έκφρ.) *κλάσεως / κλάσεις ανώτερος*, για δήλωση ανώτερης ποιότητας: *Αθλητής / αυτοκίνητο (διεθνούς) κλάσεως. Είναι κλάσεις ανώτερος από τους άλλους υποψηφίους. Το καινούριο μοντέλο είναι κλάσεις ανώτερο από τα προηγούμενα.*⁵ II. το σύνολο των πολιτών που στρατεύτηκαν ή πρόκειται να στρατευτούν κατά τό ίδιο έτος, η στρατολογική κλάση: *Επιστρατεύτηκαν δέκα κλάσεις. Είμαστε ίδια κλάση.* «Εμείς της κλάσης του 40»

[λόγ. κλάσ(ις) -η < γαλλ. classe (στις νέες σημ.) < λατ. classis `κατηγορία, σειρά' κατά τη μορφή της λατ. λ.]

ΣΥΝΩΝΥΜΟ: τάξις. Πχ. έμεινε στην ίδια τάξη. Οι Άγγλοι και Γάλλοι χρησιμοποιούν το classe, class για τη σχολική τάξη. Λενε επίσης Class Struggle ή Class conflict τον Μαρξιστικό όρο «πάλη των τάξεων»

κλάζω

ηχομιμητικό. Φωνάζω με ισχυρή και οξεία φωνή . Από τον μέλλοντα κλαγξω > η κλαγή , ο θόρυβος των όπλων. Τοπωνύμιο: [Κλαζομεναί](#)

Κλάσμα

Αυτό που σπάζεται, κομμένο κομμάτι, τεμάχιο, σε Κ.Δ., Πλούτ.

Το τμήμα ενός ακεραίου καλείται κλάσμα (Μαθηματ). Οι μη ακεραίοι αριθμοί λέγονται κλασματικοί.

καὶ ἦσαν κλάσματα δώδεκα κοφίνων πληρώματα καὶ ἀπὸ τῶν ἰχθύων.

ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ 6:43

Κλάω

Σπάζω, θραύω ή θραύομαι. Οκλάζω > οκλαδόν (επίρρημα: με λυγισμένα τα γόνατα), οκλαδίας δίφρος.

Συνώνυμο του κλαίω βλ.λ. κλαίω

ΤΟΠΩΝΥΜΙΑ

Κλαζομεναί

Κλαζομεναί είναι το σημερινό [Kilizman](#) στην Τουρκία, τα **Βουρλά** πιθανώς το αρχαιότερο τακτικά χρησιμοποιημένο λιμάνι στον κόσμο.

Οι Κλαζομενές ήταν επίσης το οικοσύστημα μεγάλου αριθμού κύκνων, και πιστεύεται ότι το ρήμα **κλάζω** χρησιμοποιήθηκε για να περιγράψει την φωνή των άγριων πτηνών. Ο κύκνος στην εμπρόσθια όψη που βρέθηκε σε τοπικό νόμισμα είναι το ιερό πτηνό του Απόλλωνα αλλά και ένα λογοπαίγνιο με το όνομα Κλαζομενές.

⁵ Συνηθέστερα τώρα λέμε «**πρώτης τάξεως**» κάτι το άριστης ποιότητας.

κλασικά

Ο κάτοικος = Κλαζομένιος Πβλ. Την αρχαία ελληνική παροιμία [Έξεστι Κλαζομενίους ασχημονεῖν](#)

ΠΑΡΟΙΜΙΕΣ

Κώλος κλασμένος γιατρός χεσμένος

ΑΝΑΛΟΓΗ: Κώλος που κλάνει το γιατρο τον χανει.
Υγιεινόν το πέρδεσθαι!

Σκαει ο διαβολος που κλάνει ο πεθαμένος.

Οι κακοί αδιαφορούν για την ανάρμωστη συμπεριφορά των άλλων.

Σ' αγαπώ κυρά να κλάνεις αλλά 'συ το παρακάνεις.

Ενδεχομένως να υποκρύπτει ενδόμυχες τάσεις κοπρολαγνείας.

Έκλασε μέντες

Σημαίνει φοβήθηκε τρομερά, όπως και το «χέστηκε», «τα 'κανε επάνω του», «τα χρειάστηκε», «τον πήγε τρεις και πέντε ή έξι κί'ενα». Σύνθετη εικόνα από τις αμερικανικές μέντες σε σχήμα σωσίβιου και τους ομοιόσημους λουκουμάδες.

Μαγκιά, κλανιά και κώλο κουβαρίστρα.

Φράση που αφορά ψευτόμαγκες οι όποιοι είναι κρυπτόμενοι παθητικοί ομοφυλόφιλοι. Ως κουβαρίστρα εννοείται η ιλιγγιωδώς περιστρεφόμενη ανέμη. Η κουβαρίστρα-ανέμη δέχεται και κλοτσιές, (πβλ. Δωσ' της κλότσο να γυρίσει, παραμύθι ν' αρχινίσει.)

Έξεστι Κλαζομενίους ασχημονεῖν

«Επιτρέπεται στους Κλαζομενίους⁶ να συμπεριφέρονται άσχημα...!»

έκφραση που χρησιμοποιείται για να δηλώσει «υποτιμητικά και απαξιωτικά για κάποιον ότι είναι γνωστός για την απρεπή συμπεριφορά του, ότι δηλ. η απρέπεια του είναι σύνηθες γνώρισμα του χαρακτήρα του, ότι η απρέπεια είναι αναμενόμενη από αυτόν.»

Κλαζομενίων τινές εἰς τὴν Σπάρτην ἀφικόμενοι καὶ ὕβρει καὶ ἀλαζονείᾳ χρώμενοι τοὺς τῶν ἐφόρων θρόνους, ἔνθα εἰώθασι καθήμενοι χρηματίζειν καὶ τῶν πολιτικῶν ἕκαστα διατάττειν, ἀλλὰ τούτους γε τοὺς θρόνους ἀσβόλῳ κατέχρισαν. Μαθόντες δὲ οἱ ἔφοροι οὐκ ἠγανάκτησαν, ἀλλὰ τὸν δημόσιον κήρυκα καλέσαντες προσέταζαν αὐτὸν δημοσίᾳ κηρύττειν τοῦτο δὴ τὸ θαυμαζόμενον· «ἔξεστω Κλαζομενίους ἀσχημονεῖν.»

Ποικίλη Ιστορία . Βιβλίο 2ον, Κλαύδιος Αιλιανός, 2ος -3ος αιώνας

⁶ Κλαζομένιος ο Κάτοικος των Κλαζομενών το σημερινό [Kilizman](#) στην Τουρκία, τα **Βούρλα** ή **Βουρλά** .

κλασικά

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Α. Στουγιαννιδη – [Κλάσσαμα η κυρία](#)

265

Τίτλος: ΕΠΙΤΟΜΗ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΛΕΞΙΚΟΥ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

Συγγραφέας: Henry George Liddell. Robert Scott.

Εκδότης: ΠΕΛΕΚΑΝΟΣ

Έτος: 2007

Henry George Liddell, Robert Scott : ΕΠΙΤΟΜΗ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΛΕΞΙΚΟΥ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ : ΠΕΛΕΚΑΝΟΣ : 2007

Επίμετρο

"Τι σε κόπτει;"

ΣΗΜΑΣΙΑ

Τι σε ενδιαφέρει, γιατί σε ενοχλεί, προς τι η στεναχωρία σου.

Κόπτω

Μέση φωνή τυπτομαι συνώνυμο του κόπτομαι κτυπώ εγώ ο ίδιος τα στήθη μου ή το κεφάλι μου λόγω πένθους για κάποιον ή γιατί έχω μετανοήσει για κάτι που έκανα .

Στην ομιλουμένη έγινε το πτ "β" =κόβω

Ξενογλωσσα του χτυπώ

French: frapper

German : schlagen

English : smite , knock

Italian : colpire

Η αρχική φράση θα ήταν «εσύ γιατί κοπτεσαι; »ή «τι σε κοπτει;» δηλ. γιατί σε στεναχωρεί, ή τι είναι αυτό που σε στεναχωρεί;

Σήμερα λέγεται με την έννοια εσύ γιατί στενοχωριέσαι ή γιατί ενοχλείσαι ή γιατί ενδιαφέρεσαι, για κάτι που δεν σε αφορά. [πβ. Όχληση < οχλέω = διαταράσσω, ενοχλώ, βαρύνω, στενοχωρώ. ΦΡ το παπούτσι με κόβει στο κουντεπιέ, από το οχλέω προέρχεται και ο ολχος, η οχλαγωγία, η οχλοκρατία.

Έτσι λέμε για κάποιον «δήθεν κύπτετε για τα εθνικά συμφέροντα» δίνοντας στο «κύπτετε» την σημασία ενδιαφέρεται, φροντίζει υπερμέτρως.

Πβλ

Γραῦς : α οὔτος τι κόπτεις, μῶν ἐμέ ζητεῖς;

Ρε συ! Τι κτυπας (την πόρτα) μηπως ζητας εμένα;

ΑΡΙΣΤΟΦΑΝΟΥΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΖΟΥΣΑΙ 976

Κόβω

Βεβαία το κοπτω = κόβω έχει και την έννοια και του διακόπτω, σταματώ απότομα κάτι. Αλλά και χωρίζω σε δυο η περισσότερα κομμάτια

Η φράση «κόφτο» (δηλ. κόψε το) λέγεται με την σημασία διάκοψε αμέσως αυτό που λες, σκάσε.